

Hubungan Antara Tahap Resiliensi Guru Dan Pelajar Dengan Prestasi Sekolah *Relationship between Teacher and Student's Resiliency Levels with Students' Performance*

Norfadzlianawaty Mohd Fathel
Zulkifli A. Manaf

Abstract

The aim of this experimental designed and quantitative survey research was conducted to identify: (1) the resiliency level of the school teachers (n = 119) and students (n = 230), and (2) identify whether there was significant difference in resiliencies between the male and female students. The study was based on the model of teacher resiliency in action. Six resiliency elements in the modals which were the focus of the study were (1) pro-social bonding, (2) clear, consistent boundaries, (3) teaching life skills, (4) caring and support, (5) high expectation, and (6) opportunities for meaningful participation. Overall results indicated that teachers and students in the school with a better performance showed a higher level of resiliency.

PENGENALAN

Dalam hasrat merealisasikan sekolah yang berkesan, satu indikator yang sering tidak diberikan perhatian sewajarnya oleh sekolah adalah pemupukan resiliensi. Resiliensi merupakan satu indikator penting yang harus diberi perhatian sewajarnya oleh pihak sekolah bagi mewujudkan sekolah yang berkesan. Mungkin resiliensi tidak diketahui oleh warga sekolah secara mendalam, namun hakikatnya ia merupakan satu indikator penting yang telah dilaksanakan oleh warga sekolah terutama guru terhadap pelajar mereka. Tahap resiliensi warga sekolah memainkan peranan penting dalam menghadapi pelbagai kekangan dan cabaran ke arah sekolah yang berkesan. Mereka perlu bersedia menghadapi sebarang perubahan dan kemungkinan dalam zaman globalisasi ini.

Sebenarnya tiada definisi yang diterima secara universal tentang resiliensi, walaupun kebanyakan definisi yang digunakan dalam literatur lebih kurang sama maksudnya. Richardson et al (1990), menerangkan bahawa resiliensi merupakan proses menerima kegagalan, tekanan, atau pengalaman hidup yang mencabar yang membawa seseorang individu semakin bertambah mengawal dan semakin matang ketika melalui saat-saat getir hasil daripada peristiwa yang dialami.

Menurut Bernard (1995), resiliensi atau daya tahan diri merupakan istilah psikologi yang menghuraikan perihal seseorang yang dapat mengharungi dengan jaya persekitaran berisiko kegagalan yang dihadapinya. Ketahanan diri yang dimiliki dapat membantu seseorang untuk memboloskan diri daripada risiko-risiko tersebut sehingga terelak daripada kesan-kesan negatif seperti delinkuensi, masalah psikologi, ketaksesuaian psikologi, patologi, komplikasi fizikal dan kesulitan akademik.

Wolins (1993) mendefinisikan resiliensi sebagai keupayaan untuk bangun semula, bangkit atau menganjal balik daripada situasi kegagalan dan melibatkan keupayaan untuk bertindak dan bertahan, atau bangun dan bertahan dalam kehidupan yang sihat walaupun dalam kehidupan yang penuh dengan stress.

Resiliensi juga merupakan keupayaan untuk menerima kehidupan yang seperti roda sekejap di atas dan sekejap di bawah, untuk pulih atau bangkit semula selepas kegagalan. Resiliensi merupakan kemahiran penting yang perlu dibangunkan untuk menjadi insan yang sentiasa belajar.

Terdapat tiga fokus resiliensi, antaranya kemahiran menangani masalah sendiri (nilai peribadi, kemahiran berfikir, literasi emosi, dan penyesuaian diri), Pembangunan kemahiran personal (berkawan, mengurus konflik, mencari bantuan), dan Membangunkan hubungan antara individu, keluarga, sekolah, komuniti dan rasa kepunyaan).

Henderson dan Milstein(1996) menyatakan dalam memfokuskan pelajar dan guru, definisi berikut telah dicipta yang mana mengandungi elemen pembangunan resiliensi yang perlu diwujudkan di sekolah amat berguna iaitu Resiliensi boleh diterjemahkan sebagai keupayaan untuk bangkit semula, menganjal, serta berjaya mengendalikan kegagalan yang dihadapi, membina sosial, akademik, dan kemahiran vokasional untuk menentang stress yang perlu ditangani dalam kehidupan di dunia hari ini

Pernyataan Masalah Kajian

Di sekolah ramai pelajar yang mempunyai masalah dan rintangan dalam hidup sementelahan dalam usia mereka yang menjangkau ke alam remaja. Sepanjang proses ini, kebanyakan mereka tidak tahu bagaimana untuk mengatasi masalah yang dihadapi, dan bagaimana menjadikan pengalaman itu sebagai cabaran dan dorongan untuk membaiki dan mempertingkatkan keupayaan diri mereka.

Selain memainkan peranan penting dalam mendidik dan menyediakan diri pelajar dengan pelbagai ilmu dan kemahiran, sekolah juga berfungsi sebagai institusi yang membentuk sahsiah dan peribadi pelajar. Setiap sekolah sama ada di bandar atau luar bandar mempunyai pengaruh yang besar dalam membentuk jati diri pelajar yang bakal menerajui kepimpinan negara pada masa hadapan.

Namun dalam menuju hasrat mewujudkan sekolah yang berkesan, di samping pelbagai ciri yang dikenal pasti, di Malaysia, pendidik masih lagi memfokuskan matlamat mereka kepada pencapaian akademik dan mengabaikan ciri-ciri lain yang secara langsung atau tidak langsung menyumbang ke arah pembentukan sekolah yang berkesan antaranya sekolah menerapkan resiliensi atau daya tahan diri pelajar.

Secara sedar atau tidak sekolah sebenarnya ada melaksanakan pemupukan resiliensi di sekolah, namun ia dipandang sebagai pelengkap kepada pencapaian akademik. Sedangkan hakikatnya resiliensi ini merupakan medium atau ciri yang penting, malah dianggap pemangkin ke arah mewujudkan sekolah yang berkesan dan pelajar yang resilien.

Sekolah sewajarnya berperanan dalam memupuk resiliensi dalam kalangan pelajar dan seharusnya warga sekolah seperti guru memahami peranan dan tugas mereka dalam pemupukan resiliensi di sekolah bagi merealisasikan sekolah yang berkesan.

Sehubungan itu, adalah menjadi tanggungjawab sekolah dalam meningkatkan pemupukan resiliensi sekolah agar pelajar yang dibentuk dan dididik mempunyai daya ketahanan diri yang kental dan jitu daripada sebarang anasir atau masalah yang dihadapi. Mereka mampu menangani era globalisasi dan kemelut dunia pada hari ini dengan pelbagai insiden keruntuhan moral dan akhlak dalam kalangan mereka. Mereka juga diharapkan mampu bangkit semula daripada kegagalan dan berupaya mencapai kejayaan sama ada dalam akademik mahupun dalam kehidupan.

Oleh itu, jelaslah bahawa pemupukan resiliensi amat penting dan sekolah merupakan tempat yang sesuai menerapkan resiliensi dalam kalangan warganya .

OBJEKTIF KAJIAN

Objektif kajian ini dijalankan adalah untuk:

1. Mengetahui tahap resiliensi pelajar di sekolah berdasarkan enam dimensi pemupukan resiliensi.
2. Mengetahui perbezaan Tahap Resiliensi Antara Pelajar Lelaki Dan Perempuan

METODOLOGI KAJIAN

Kajian deskriptif ini merupakan kajian bukan eksperimental yang menggunakan kaedah kajian tinjauan dan data kajian dianalisis secara kuantitatif.

Reka Bentuk Kajian

Reka bentuk kajian tinjauan ini dilakukan dengan berdasarkan Model *Teacher Resilience in Action*. Enam langkah utama dalam modal tersebut yang membentuk fokus penyelidikan ini ialah dimensi Ikatan Hubungan Sosial (*Prosocial Bonding*), Batasan yang Jelas dan Tekal (*Clear, Consistent Boundaries*), Pengajaran Kemahiran Hidup (*Teaching Life Skills*), Budaya Penyayang dan Sokongan (*Caring and Support*), Harapan yang Tinggi (*High Expectation*) dan Peluang untuk Penglibatan yang Bermakna (*Opportunities for Meaningful Participation*).

Pemilihan Sampel

Dua buah sekolah menengah Gred A dipilih di daerah Batang Padang sebagai sampel kajian. Kedua-dua sekolah ini mempunyai latar belakang demografi dan prestasi sekolah yang berbeza. Sekolah A merupakan Sekolah Menengah Berasrama dan berprestasi tinggi sementara Sekolah B merupakan Sekolah Menengah Harian dan berprestasi sederhana. Responden terdiri daripada semua guru dan semua pelajar tingkatan 4 bagi setiap sekolah kajian. Ini bermakna setiap sekolah mempunyai dua kategori responden iaitu guru dan pelajar. Bagi sekolah A, sebanyak 55 orang responden guru telah menerima instrumen kajian, dan hanya 50 orang yang menjawab dan menyerahkan semula instrumen Pentaksiran Daya Pemupukan Resiliensi di Sekolah. Semua pelajar tingkatan 4 sekolah A iaitu sebanyak 110 pelajar telah menjawab instrumen kajian Tahap Resiliensi Anda. Ini disebabkan kesemua pelajar tersebut tinggal di asrama.

Bagi sekolah B pula, sebanyak 69 orang responden daripada jumlah keseluruhan guru iaitu 71 orang, telah menjawab instrumen Pentaksiran Daya Pemupukan Resiliensi di Sekolah. Sebanyak 120 daripada 128 orang responden yang terdiri daripada pelajar tingkatan 4 sekolah B telah menjawab instrumen Tahap Resiliensi Anda.

Instrumentasi

Dalam Kajian ini, dua set soal selidik dikemukakan iaitu (1) Pentaksiran Daya Pemupukan Resiliensi di Sekolah kepada guru dan (2) Tahap Resiliensi Anda. Kedua-dua soal selidik ini terbahagi kepada 2 bahagian iaitu Bahagian A dan Bahagian B.

Soal selidik Pentaksiran Daya Pemupukan Resiliensi di Sekolah (Untuk Guru) terbahagi kepada dua bahagian iaitu Bahagian I dan Bahagian II. Bahagian I mengandungi 10 item iaitu nama sekolah, jenis sekolah, kategori sekolah, lokasi, dan maklumat guru yang terdiri daripada jantina, keturunan, umur, kelayakan ikhtisas, pengalaman mengajar dan pengalaman mengajar di sekolah tersebut.

Sementara Bahagian II, terbahagi kepada 6 dimensi iaitu A. Ikatan Hubungan Prososial (*Prosocial Bonding*), B. Batasan yang Jelas dan Tekal (*Clear, Consistent Boundaries*), C. Pengajaran Kemahiran Hidup (*Teaching Life Skills*), D. Budaya Penyayang dan Sokongan (*Caring and Support*), E. Harapan yang Tinggi (*High Expectation*), dan F. Peluang untuk Penglibatan yang Bermakna (*Oppotunities for Meaningful Participation*). Setiap item dibekalkan dengan respon maklumbalas Skala Likert 4 point.

Soal Selidik Tahap Resiliensi Anda merupakan soal selidik untuk pelajar dan terbahagi kepada 2 bahagian iaitu Bahagian I dibina untuk mendapatkan maklumat-maklumat tentang ciri-ciri demografik responden. Antara maklumat demografi yang diperlukan untuk kajian ini ialah nama sekolah, jenis sekolah, kategori sekolah, lokasi, dan maklumat pelajar terdiri daripada jantina, keturunan, dan soalan *open-ended*. Bahagian II pula terbahagi kepada 6 langkah iaitu A. Rasa Disayangi dan Disokong (*Caring and Support*), B. Harapan yang Tinggi Untuk Berjaya (*High Expectation for Success*), C. Peluang Untuk Penglibatan Diri Dengan Bermakna (*Oppotunities for Meaningful Participation*), D. Hubungan Yang Positif (*Positive Bonds*), E. Batasan Pergaulan/Pergaulan Yang Jelas dan Tekal (*Clear and Consistent Boundaries*), dan F. Kemahiran Hidup (*Life Skills*). Setiap dimensi mengandungi 3 item. Setiap item juga dibekalkan dengan respon maklumbalas Skala Likert 4 point.

Hasil kajian rintis menunjukkan bahawa indeks kebolehpercayaan yang diperoleh bagi instrumen Pentaksiran Daya Pemupukan Resiliensi di Sekolah bagi guru ialah 0.94. Sementara hasil daripada kajian, indeks kebolehpercayaan yang diperoleh bagi instrumen Tahap Resiliensi Anda bagi pelajar ialah 0.72.

Prosedur Pengumpulan Data

Kajian ini menggunakan penyelidikan diskriptif dengan pendekatan kuantitatif. Data Kajian ini diperolehi melalui set soal selidik berstruktur. Ary (1990) menyatakan bahawa kajian yang menggunakan kaedah ini berupaya memperihalkan keadaan yang sedang wujud dan juga untuk melihat sebarang perkaitan antara permasalahan dengan pemboleh ubah yang ada bersamanya dalam situasi yang sedang berlangsung. Secara tidak langsung, kenyataan tersebut membawa makna bahawa pendekatan kajian ini amat berguna untuk mengumpul data sekeliling subjek yang dikaji.

Pengkaji sendiri mengemukakan set soal selidik tersebut ke sekolah sasaran kajian. Untuk mengumpulkan maklumat yang diperlukan, pengkaji memohon kebenaran daripada pengetua-pengetua sekolah kajian untuk mengurus dan mentadbirkan set soal selidik tersebut. Seterusnya, pengkaji meminta kebenaran untuk mengedarkan soal selidik tersebut kepada semua responden yang terdiri daripada kalangan guru dan pengetua sekolah. Sewaktu menyerahkan soal selidik tersebut kepada para guru, pengkaji juga menerangkan hasrat dan tujuan sebenar kajian ini. Pengkaji juga memberitahu bahawa segala maklum balas adalah sulit dan hanya digunakan untuk kajian ini sahaja.

Sesi penerangan ini amat perlu kerana dapat mengelakkan sebarang kekeliruan yang mungkin timbul serta boleh memberi kesan respon yang menyimpang. Pengkaji meminta responden untuk memberikan maklum balas dalam jangka waktu yang tertentu. Setelah itu pengkaji memungut sendiri soal selidik tersebut daripada responden.

Kajian Rintis

Untuk mengkaji kebolehpercayaan dan ketekalan dalaman instrumen ini, satu kajian rintis dijalankan bagi kedua-dua set instrumen. Sebanyak 10 sampel digunakan bagi setiap instrumen. Hasil daripada kajian, indeks kebolehpercayaan dan ketekalan dalaman yang diperoleh bagi instrumen Pentaksiran Daya Pemupukan Resiliensi di Sekolah bagi guru ialah .93. Sementara hasil daripada kajian, indeks kebolehpercayaan yang diperoleh bagi instrumen Tahap Resiliensi Anda bagi pelajar ialah .86.

Analisis Data

Statistik diskriptif perbandingan digunakan untuk kajian ini. Ujian-t Sampel Tidak Bersandar (*Independent Samples t-test*) juga digunakan untuk menentukan sama ada terdapat perbezaan yang signifikan antara faktor demografi yang terdapat dalam dimensi yang dikaji.

DAPATAN KAJIAN

Perbezaan Daya Pemupukan Resiliensi Antara Sekolah

Berdasarkan kajian, kesemua responden guru Sekolah A menyatakan bahawa mereka amalkan kesemua enam dimensi secara meluas. Nilai min bagi kesemua dimensi ialah antara 3.03 – 3.34. Secara purata min daya pemupukan resiliensi di sekolah ini ialah 3.23 (Jadual 1). Hasil dapatan ini menunjukkan bahawa daya pemupukan resiliensi di sekolah A tinggi.

Dimensi pengajaran kemahiran hidup dan budaya penyayang dan sokongan merupakan dimensi yang tinggi dengan min 3.34 masing-masing. Manakala dimensi yang menunjukkan nilai min yang rendah ialah dimensi peluang untuk penglibatan yang bermakna iaitu 3.03. Namun dimensi ini masih berada pada tahap yang tinggi berdasarkan daya pemupukan resiliensi sekolah yang dikaji.

Sementara itu, berdasarkan kajian, kesemua responden guru Sekolah B, menyatakan bahawa mereka ada buat tetapi masih ada ruang untuk meningkatkan lagi amalan bagi keenam-enam dimensi. Nilai min kesemua dimensi ialah antara 2.81 – 3.06. Secara purata skor min daya pemupukan resiliensi di sekolah ini ialah 2.93. Hasil dapatan ini menunjukkan bahawa daya pemupukan resiliensi di sekolah B di tahap sederhana.

Dimensi batasan yang jelas dan tekal merupakan dimensi yang tinggi dengan min 3.06. Manakala dimensi yang menunjukkan nilai min yang rendah ialah dimensi peluang untuk penglibatan yang bermakna iaitu 2.81. Namun dimensi ini berada pada tahap sederhana berdasarkan daya pemupukan resiliensi sekolah yang dikaji.

Bagi mengkaji perbezaan daya pemupukan resiliensi antara sekolah menengah berasrama dengan sekolah menengah harian berdasarkan Jadual 1, bagi merujuk sekolah A (Sekolah Menengah Berasrama), didapati Dimensi Pengajaran Kemahiran Hidup dan Budaya Penyayang dan Sokongan merupakan min yang tertinggi sekali iaitu masing-masing 3.34.

Tahap Resiliensi Pelajar

Berdasarkan Jadual 2, Tahap Resiliensi Diri Pelajar Sekolah A dan Sekolah B adalah berbeza. Min keseluruhan bagi tahap Resiliensi Diri Pelajar Sekolah A adalah 3.39, sementara min keseluruhan Tahap Resiliensi Diri Pelajar Sekolah B adalah 2.74. Merujuk Jadual 1, Interpretasi Min Tahap Resiliensi Diri Pelajar, tahap resiliensi diri pelajar sekolah A berada pada tahap tinggi, sementara tahap resiliensi diri pelajar sekolah B berada pada tahap sederhana. Ini menunjukkan bahawa terdapat perbezaan tahap resiliensi diri pelajar bagi kedua-dua sekolah kajian.

Jadual 1
Perbezaan Min dan Sisihan Piawai Daya Pemupukan Resiliensi Sekolah A dan Sekolah B

Bil.	Dimensi	Sekolah A		Sekolah B	
		Min	SD	Min	SD
1	Ikatan Hubungan Prososial	3.16	.596	2.92	.415
2	Batasan Yang Jelas dan Tekal	3.30	.524	3.06	.325
3	Pengajaran Kemahiran Hidup	3.34	.560	2.91	.420
4	Budaya Penyayang dan Sokongan	3.34	.625	2.93	.486
5	Harapan yang Tinggi	3.21	.637	2.92	.471
6	Peluang Untuk Penglibatan Yang Bermakna	3.03	.586	2.81	.471
Min Keseluruhan		3.23		2.93	

Jadual 2
Min dan Sisihan Piawai Tahap Resiliensi Diri Pelajar Sekolah A dan Pelajar Sekolah B

Bil.	Dimensi	Sekolah A		Sekolah B	
		Min	SD	Min	SD
1	Rasa disayangi dan disokong	3.40	.504	3.12	.586
2	Harapan yang Tinggi untuk Berjaya	3.53	.429	3.11	.623
3	Peluang untuk Penglibatan Diri dengan Bermakna	3.21	.569	2.76	.631
4	Hubungan yang Positif	3.30	.582	1.41	.314
5	Batasan Pergaulan / Perhubungan yang Jelas dan Tekal	3.60	.562	3.13	.661
6	Kemahiran Hidup	3.30	.570	2.93	.589
Min Keseluruhan		3.39		2.74	

Perbezaan Tahap Resiliensi Antara Pelajar Lelaki Dan Perempuan

Dapatan kajian (Jadual 3) menunjukkan tidak terdapat banyak perbezaan tahap resiliensi diri pelajar mengikut jantina di sekolah A. Berdasarkan dimensi bagi pelajar lelaki min yang paling tinggi adalah 3.48 iaitu dimensi Batasan Pergaulan/Perhubungan yang Jelas dan Tekal, sementara min yang paling rendah adalah bagi dimensi Peluang untuk Penglibatan Diri dengan Bermakna iaitu 3.26.

Bagi pelajar perempuan Sekolah A, dimensi yang paling tinggi minnya adalah Batasan Pergaulan/ Perhubungan yang Jelas dan Tekal iaitu 3.71, sementara dimensi yang mempunyai min paling rendah ialah dimensi Peluang untuk Penglibatan Diri dengan Bermakna iaitu 3.16. Berdasarkan Jadual 2 ini, menunjukkan terdapat persamaan dimensi bagi kedua-dua jantina bagi dimensi yang paling tinggi dan dimensi yang paling rendah. Tahap min yang lebih kurang sama bagi setiap dimensi yang lain. Contohnya, bagi dimensi kedua tertinggi iaitu Harapan yang Tinggi untuk Berjaya, min bagi pelajar lelaki ialah 3.42, sementara min bagi dimensi yang sama bagi pelajar perempuan adalah 3.64. Min keseluruhan untuk pelajar lelaki bagi keenam-enam dimensi tersebut ialah 3.37, sementara min keseluruhan untuk pelajar perempuan bagi keenam-enam dimensi ialah 3.41. Perbezaan min hanya sebanyak 0.04.

Hubungan Antara Tahap Resiliensi Guru Dan Pelajar Dengan Prestasi Sekolah

Jadual 3
Perbezaan Tahap Resiliensi Diri Pelajar mengikut Jantina

Bil.	Dimensi	Sekolah A				Sekolah B			
		Lelaki		Perempuan		Lelaki		Perempuan	
		Min	SD	Min	SD	Min	SD	Min	SD
1	Rasa disayangi dan disokong	3.35	.521	3.44	.489	3.28	.541	2.98	.594
2	Harapan yang Tinggi untuk Berjaya	3.42	.472	3.64	.358	3.20	.526	3.03	.697
3	Peluang untuk Penglibatan Diri dengan Bermakna	3.26	.594	3.16	.546	2.75	.645	2.77	.623
4	Hubungan yang Positif	3.41	.505	3.19	.633	1.48	.278	1.35	.336
5	Batasan Pergaulan / Perhubungan yang Jelas dan Tekal	3.48	.525	3.71	.364	3.12	.636	3.13	.689
6	Kemahiran Hidup	3.28	.609	3.33	.536	3.02	.636	2.84	.549
	Min Keseluruhan	3.37		3.41		2.80		2.68	

Berdasarkan Jadual 3, dapatan kajian menunjukkan tidak terdapat banyak perbezaan tahap resiliensi diri pelajar mengikut jantina di sekolah B. Berdasarkan dimensi bagi pelajar lelaki min yang paling tinggi adalah 3.28 iaitu dimensi Rasa disayangi dan disokong, sementara min yang paling rendah adalah bagi dimensi Hubungan yang Positif iaitu 1.48.

Bagi pelajar perempuan Sekolah B, dimensi yang paling tinggi minnya adalah Batasan Pergaulan/Perhubungan yang Jelas dan Tekal iaitu 3.13, sementara dimensi yang mempunyai min paling rendah ialah dimensi Hubungan yang Positif iaitu 1.35. Berdasarkan Jadual 3 ini, menunjukkan terdapat perbezaan dimensi bagi kedua-dua jantina bagi dimensi yang paling tinggi iaitu Rasa Disayangi dan Disokong bagi pelajar lelaki sekolah B, dan Batasan Pergaulan /Perhubungan yang Jelas dan Tekal.

Sementara itu terdapat persamaan dimensi yang paling rendah bagi kedua-dua jantina iaitu dimensi Hubungan yang Positif. Tahap min yang lebih kurang sama bagi dimensi-dimensi yang lain. Min keseluruhan untuk pelajar lelaki bagi keenam-enam dimensi tersebut ialah 2.80, sementara min keseluruhan untuk pelajar perempuan bagi keenam-enam dimensi ialah 2.68. Perbezaan min hanya 0.12.

Berdasarkan kedua-dua jadual di atas iaitu Jadual 2 dan Jadual 3, menunjukkan bahawa tiada perbezaan ketara bagi kedua-dua jantina bagi sekolah yang sama. Namun terdapat perbezaan yang ketara bagi sekolah yang berbeza iaitu Sekolah A dan Sekolah B.

Perbezaan Jantina Berdasarkan Enam Dimensi Tahap Resiliensi

Menerusi Ujian t pemboleh ubah tidak bersandar, Jadual 4 di bawah menunjukkan terdapat perbezaan yang signifikan antara jantina pelajar dengan dimensi Harapan yang Tinggi untuk Berjaya iaitu $p = .008$, dan dimensi Batasan Pergaulan/Perhubungan yang Jelas dan Tekal iaitu $p = .011$ bagi sekolah berprestasi tinggi. Sementara 4 lagi dimensi yang lain tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara kedua-dua jantina bagi sekolah berprestasi tinggi.

Jadual 4:
 Hasil Ujian t bagi perbezaan antara Jantina berdasarkan enam dimensi resiliensi

Dimensi Resiliensi	t	df	Sig.
Rasa Disayangi dan Disokong	-.958	108	.340
Harapan yang Tinggi untuk Berjaya	-2.716	108	.008
Peluang untuk Penglibatan Diri dengan Bermakna	.920	108	.360
Hubungan yang Positif	1.968	108	.052
Batasan Pergaulan / Perhubungan yang Jelas dan Tekal	-2.749	108	.007
Kemahiran Hidup	-.465	108	.643

PERBINCANGAN DAN IMPLIKASI KAJIAN

Hasil kajian menunjukkan bahawa secara keseluruhan daya pemupukan resiliensi di sekolah A berada pada tahap lebih tinggi berbanding dengan sekolah B. Majoriti guru di sekolah B menyatakan bahawa masih ada ruang untuk meningkatkan tahap resiliensi sekolah tersebut.

Berdasarkan analisis dapatan ini, menunjukkan bahawa kedua-dua kumpulan pelajar ini menyatakan perkara ini sentiasa mereka alami walaupun dalam tahap yang berbeza. Ini menunjukkan bahawa kedua-dua sekolah ini mempunyai tahap resiliensi diri yang berbeza mereka walaupun terletak dalam daerah yang sama di luar bandar. Di samping itu, faktor jantina juga menunjukkan perbezaan yang ketara bagi sekolah B berbanding sekolah A. Dapatan kajian bagi kedua-dua sekolah ini menunjukkan bahawa pelajar perempuan lebih resilien berbanding pelajar lelaki.

Jelas kepada kita bahawa berdasarkan kajian dan dapatan yang telah dianalisis dan dibincangkan, menunjukkan betapa sekolah merupakan satu institusi penting untuk pemupukan resiliensi dalam kalangan pelajar, staf dan sekolah. Daripada tinjauan literatur sekolah berkesan dan kajian resiliensi ini memberikan gambaran yang jelas tentang ciri-ciri sekolah yang mempunyai tahap resiliensi yang tinggi dan ciri-ciri sekolah yang mempunyai tahap resiliensi yang rendah.

Terdapat perbezaan yang ketara berdasarkan enam dimensi yang diberikan. Pengetua dan guru-guru bertanggungjawab untuk meningkatkan lagi daya pemupukan resiliensi di sekolah. Pemupukan resiliensi yang tinggi mampu membentuk sebuah organisasi yang cemerlang dan berkesan.

Kajian ini telah memberikan beberapa implikasi bagi meningkatkan daya pemupukan resiliensi di sekolah dan tahap resiliensi diri pelajar iaitu:

1. Kajian mendapati sekolah A mempunyai tahap pemupukan resiliensi yang tinggi. Namun, masih terdapat lagi dimensi-dimensi yang perlu ditingkatkan. Dalam dimensi-dimensi tersebut yang merangkumi pelajar, staf dan sekolah. Masih terdapat ketidak seimbangan antara item dalam dimensi. Ini menunjukkan terdapat kelompangan yang perlu ditambah baik dan ditingkatkan menerusi program yang terancang dan sistematik bagi membangunkan tahap resiliensi warga sekolah.
2. Pengetua sebagai peneraju sekolah perlu membantu guru untuk meningkatkan tahap resiliensi warga sekolah dengan menyusun dan merancang program yang berkaitan dengan pembangunan resiliensi di sekolah. Pengetua perlu memandang serius isu ini kerana dengan membangunkan resiliensi maka hasrat untuk mencapai tahap sekolah berkesan akan menjadi mudah.

Hubungan Antara Tahap Resiliensi Guru Dan Pelajar Dengan Prestasi Sekolah

3. Guru-guru baru dan lama perlu didedahkan dengan ciri-ciri pelajar yang resilien agar mereka dapat melaksanakan tugas sebagai guru dengan sempurna dan mahir mengendalikan pelajar yang bermasalah
4. Pengetua juga perlu bersedia membuka 'pintu' sekolah kepada komuniti agar sekolah dan komuniti boleh saling bekerjasama dalam meningkatkan tahap resiliensi sekolah.

Secara keseluruhannya kajian ini menjelaskan bahawa daya pemupukan resiliensi adalah merupakan satu indikator penting yang perlu diberi perhatian sewajarnya oleh warga sekolah terutama pengetua. Menerusi dapatan-dapatan kajian, sesi dialog di pelbagai peringkat sama ada Jabatan Pelajaran Negeri, Pejabat Pelajaran Daerah, perbincangan antara pengetua, kursus dalaman atau latihan kepimpinan dapat meningkatkan lagi pengetahuan dan kemahiran dalam memupuk resiliensi di sekolah.

Di samping itu, pihak Kementerian Pelajaran Malaysia juga perlu turut memainkan peranan dalam usaha meningkatkan pengetahuan warga pendidik tentang resiliensi dengan mengadakan latihan dan seminar khas mengenai resiliensi dan kepentingannya kerana dengan menguasai pengetahuan tentang resiliensi, sekolah akan dapat berfungsi dengan baik dan merupakan satu tempat yang paling menyeronokkan kepada pelajar dalam menimba ilmu dan dapat melahirkan modal insan yang berdaya saing dan mempunyai ketahanan diri yang tinggi dalam menangani pelbagai situasi mendatang.

Perlu diingatkan bahawa kajian ini meliputi hanya dua buah sekolah dan bilangan responden yang agak terhad, maka hasil kajian ini tidak boleh digeneralisasikan untuk semua sekolah bahkan untuk semua pelajar.

RUJUKAN

- Abdul Shukor Abdullah (1998). *Fokus utama pengurusan sekolah*. Kuala Lumpur: KPM.
- Aimee Shahrin Jais (2006). *Keberkesanan Sekolah : Satu kajian dari perspektif guru sebuah sekolah dalam negeri Melaka*. Universiti Malaya (Disertasi yang tidak diterbitkan).
- Alis Putih, Hasani Md Dali & Noran Fauziah Yaakub, "Concept of school effectiveness : A Comparison of Teachers, Teacher Education Students and Principals". (in Malay) paper presented at the Seminar of the Coordinating Committee on Teacher Education, 26-28 October, 1998, University of Malaya.
- Ary. D Jacobs, L.C and Razavoeh, A. (1990). *Introduction to reseach*. (4th ed). Fort Worth: Ho Rinehart and Winston. NC.
- Bernard, B. (1995). *Fostering resilience in children*, ERIC/EECE Digest, EDO-PS-99
- Brock, B.L., & Grady, M.L. (2000). *Rekindling the flame: Principals combanting teacher burnout*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Brookover, W.B. dan L.W Lezotte (1979). *Changes in school characteristics coincident with changes in student achievement*. East Lansing: Institute for Research on Teaching, College of Education, Michigan University.
- Coleman, J.S., Campbell, E., Hobson, C., McPartland, J., Weinfeld, F., & York, R. (1966), *Equality of Educational Opportunity*., Washington: US Government Printing Office.
- Covey, S. R. (1989). *The seven habits of highly effective people*. New York; Simon & Schuster.
- Edmonds, R. (1979). *Effective School for the Urban Poor*. Educational Leadership, 37(1), 15-24.
- Eggen, P., & Kauchak, D. (1997). *Educational psychology: Windows on Classrooms*. (3rd. Ed). UpperSaddle River, NJ: Prentice Hall
- Glasser, W. (1985). *Control theory in the classroom*. New York: Perennial Library.
- Goodlad, J.I. 1984. *A Place called school*. New York: Mc Graw Hill Book Company.
- Hallinger, P. dan J. Murphy (1986). *The social context of effective schools*. American Journal of Education 94: 328-355.

- Henderson, N., & Milstein, M.M. (1996), *Resiliency in schools: Making it happen for students and educator*. Thousand Oaks,CA: Corwin Press.
- Kohn. A. (1993). *Why intensive plans cannot work*. Harvard Business Review, 71, 54-63.
- Krovertz, M.L (1999), *Fostering resiliency: Expecting all students to use their minds and heart well*, Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Levine, D. U., and Lezotte, L. W.(1990) *Unusually effective schools: A Review and analysis of research and practice*. Madison, WI: The National Center for Effective Schools Research and Development, (ED 330 032).
- Mortimore, P. (1995). *Key characteristics of effective schools*. Kertas kerja Seminar Sekolah Efektif, Institut Aminuddin Baki, Kementerian Pendidikan Malaysia.
- Mortimore,P.,Sammons, P., Stoll, L., Lewis, D. & Ecob, R.(1998) *School matters*. Somerset : Open Book.
- Nor hayati Abdul Hamid. (2006) *Kepemimpinan Moral Pengetua di Beberapa Buah Sekolah di daerah Hulu Terengganu*, Disertasi yang tidak diterbitkan, Kuala Lumpur, Institut Pengajian Keperguruan Universiti Malaya.
- Rahimah Haji Ahmad (1998). *Profesionalisme guru dan sekolah berkesan*. Ucapan Tama yang disampaikan dalam Seminar Jawatankuasa Penyelarasan Pendidikan Guru (JPPG): Pendidikan Guru Untuk Sekolah Berkesan. Universiti Malaya..
- Ramaiah, A.L (1992). *Kepimpinan Pendidikan Cabaran Masa Kini*. Pelating Jaya Richadson, G.E ., Neiger, B. L., Jenson, S., & Kumpler, K.L. (1990) The resiliency model. Health Education, 21 (6), 33-39.
- Reynolds, D (1993) *Changing school improvement strategies for 1990s*, paper presented at ICSEI Annual Meeting, Sweden.
- Rowen, B., S. Bossert dan D.Wyer (1983) *Research on Effective Schools: Cautionary Note*. Education Research 124: 24-31
- Rutter, Micheal, Barbara M., Mortimore P. & Outston J.(1979), *Fifteen Thousand Hours: Secondary Schools and their Effects on Children*. Harvard University Press, Cambridge, MA.
- Shahril @ Charil Marzuki (1997). *Kajian Sekolah Berkesan Di Malaysia: Model Lima Faktor*. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia. (Tesis Kedoktoran yang tidak diterbitkan
- Skovholt, T. M. (2002). *The resilient practitioner: Needham Heights. MA: Allyn & Bacon*. A Pearson Educational Company.
- Syarifah Md. Nor.(2000). *Keberkesanan Sekolah Satu Perspektif Sosiologi*. Penerbit Universiti Putra Malaysia Serdang.
- Thomsen, K.(2003). *Building resilient students*, Needham Heights, MA: Allyn & Bacon, A Pearson Education Company.
- Wolin, S.J., & Wolin, S. (1993). *The resilient self: How survivors of troubled families rise above adversity*. New York: Villard.
- Yin Cheong Cheng (1996). *School effectiveness and school-based management A mechanism dor development*. London : The Falmer Press